

Ureja uredniški odbor — Glavni in odg. urednik Jože Stular — tel. 21-071, lok. 251 — Tisk in klišaji CP »Gorenjski tisk«

Sava

GLASILO DELOVNEGA KOLEKTIVA TOVAPNE GUMIJEVIH IZDELKOV SAVA KRANI

KRANJ, SOBOTA, 18. SEPTEMBRA 1965

LETO IV. — 25. STEVILKA

Pomen izumiteljstva pri uveljavljanju gospodarske reforme

Pred dnevi smo prejeli dopis Zveze izumiteljev Jugoslavije, v katerem nas seznanjajo, da je zveza izumiteljev pokrenila med svojim članstvom veliko aktivnost z namenom, da le-ti doprinesejo svoj delež k uveljavljanju gospodarske reforme. Poleg tega pa je nujno, da se krog racionalizatorjev, novatorjev in izumiteljev močno poveča in da k temu pritegnemo kar največ delovnih ljudi. Obenem pa želi zveza izumiteljev najtesneje in neposredno sodelovati z delovnimi organizacijami, zato prosijo, da bi z izmenjavo informacij s tega področja to sodelovanje uresničili. V ta namen so nam poslali prispevek sekretarja Zveze izumiteljev Jugoslavije tov. Mileta Račula, katerega objavljamo v nekoliko skrajšani obliki. V prispisu pa nas uredništvo lista »Jugoslavansko pronaznalaštvo« prosi, naj bi člani našega kolektiva s svojimi prispevki sodelovali v omenjenem listu, kjer vse prispevke honorirajo po njihovem pravilniku.

Danes je vsakemu našemu državljanu — proizvajalcu jasno, na osnovi sprejetih najnovejših ukrepov, da proces v neposredni proizvodnji postaja eden od najbi-stvennejših elementov v nadaljnjem razvoju gospodarstva. S tem se izboljšuje tudi standard naših delovnih ljudi.

Ko nam je zgornja misel jasna, moramo preanalizirati vse faktorje, ki najbolj neposredno vplivajo na razvoj samega procesa proizvodnje. Mišljenja sem, da je eden od teh faktorjev naslednji: novatorstvo, racionalizatorstvo in izumiteljstvo.

Ce trdimo to, potem moramo imeti v vidu neizpodbitno dejstvo, da so novatorji, racionalizatorji in izumitelji v mnogo bolj razviti in industrijskih deželah odigrali in še danes igrajo zelo pomembno vlogo v procesu proizvodnje.

V razvitih deželah se v poslednjih desetletjih široko in intenzivno povečuje gibanje racionalizatorjev in izumiteljev, dočim pri nas že nekoliko let opada ta pomembna in koristna aktivnost. V teku preteklega leta je bilo pri Zvezni upravi za patente prijavljenih skupno 1.886 iznajdb, od tega pa so tuji državljani prijaviili 1.203 iznajdbe, naši ljudje, ki se s tem ukvarjajo, pa samo 683. Če to število delimo s številom prebivalcev SFRJ, ugotovimo, da na vsakih 28.000 Jugoslovancev pride po ena iznajdba. To kaže, da smo v razvoju te pomembne dejavnosti med predzadnjimi v Evropi. Menim, da je to porazno za našo industrijo in gospodarstvo.

Proces proizvodnje je živ organizem, ki neprestano raste, v njem vsakodnevno nekaj odmiru, istočasno pa odstopa prostor novemu, ki se poraja. Čim starejši je ta organizem — mehanizem tem burnejši in hitrejši je proces. Zgrešeno bi bilo mišljenje, da v novih obratih, pri novih strojih in napravah ni tehničnih izboljšav, ker proces ni odvisen samo od starosti postrojenja, temveč tudi od splošnega razvoja nauke in tehnične kulture. To pa je v veliki meri odvisno od izumiteljev. Zdaj, ko so naši napori usmerjeni v dosledno uveljavljanje gospodarskih ukrepov, je potrebno uvajanje racionalizacije v tehnologijo, sodobno opremo in pravilno izbiro tržnih artiklov, popolno izkoriščanje materiala, delovne sile in dr.

Ko nam je vse to znano in ko se zavedamo, da je dolžnost vsakega proizvajalca, da na svojem delovnem mestu dela in razmišlja, kako in na kakšen način bi on lahko pospešil proces proizvodnje, prihranek časa in materiala, pa moramo vedeti, posebno strokovni delavci v podjetju, sindikalna in mladinska organizacija ter osnovne organizacije ZK, kaj je treba narediti za hitrejši razvoj izumiteljske dejavnosti.

Tov. Mile Račula nadalje navaja nekaj primerov racionalizatorjev in novatorjev, ki so s svojimi predlogi prihranili podjetjem ali skup-

nosti milijone prihrankov. Izumitelji in novatorji na področju Beograda so v zadnjih dveh letih prihranili gospodarstvu milijardo in dvesto milijonov dinarjev s samo štirimi predlogi. Tri podjetja so zaradi tega povečala svoj bruto produkt za dve in pol milijarde dinarjev.

Določen uspeh, ki so ga naši racionalizatorji in izumitelji dosegli tudi na svetovnih razstavah te dejavnosti, je zelo pomemben.

Navedeni uspehi naših izumiteljev pa nam postavljajo nekatera pomembna vprašanja:

— kakšna je vloga in mesto naših izumiteljev in predlagateljev tehničnih izboljšav

— v kolikšni meri so naši ljudje inventivni in ali ob zaznavanju

udarjali značaj in pomen novatorstva v procesu proizvodnje. Mi se moramo bolj usmeriti na individualno stimuliranje izumiteljev, podjetjem pa nuditi ustrezno stimulacijo za uspešen razvoj te dejavnosti. Zato se mora praksa s tega področja izpopolniti, tako da bo izumitelj ustrezno stimuliran in zakonsko močneje zaščiteno glede avtorskih pravic. Zaradi tega je potrebno, da delovne organizacije temeljito preštudirajo pravilnike o racionalizacijah. Zal ugotavljamo, da večina teh pravilnikov ne vpliva dovolj stimulativno, velikokrat pa celo birokratsko deluje na svoje člane. Vsa ta vprašanja pa veljko močneje izstopajo v tem času, v času spremenjenih pogojev dela.

V kolikor bodo vsi naši vodilni uslužbenci, organi upravljanja, sindikalne organizacije in osnovne organizacije Zveze komunistov pravilno razumeli značaj in vlogo te neizčrpne ustvarjalne dejavnosti naših izumiteljev, potem bo vse naše gospodarstvo imelo dobre rezultate v proizvodnji, prihranki pa bi se povzpeli v milijarde dinarjev.

Zveza izumiteljev in avtorjev tehničnih izboljšav Jugoslavije bo naredila s svoje strani vse, da bodo vsi novatorji in racionalizatorji aktivno vplivali na širjenje te dejavnosti med vsemi delovnimi ljudmi.

▲ Mladinska organizacija v našem podjetju je bila v preteklem obdobju ena od najbolj aktivnih in delovnih, zato je tembolj čudno, da v zadnjem času o njenem delu sploh več ne slišimo. V kratkem bodo imeli obračun dela — konferenco, zato bi bilo prav, da bi o tem naši mladinci kaj povedali.

pomanjkljivosti na svojih delovnih mestih predlagajo izboljšave

— kakšen je družbeni tretman izumiteljev in racionalizatorjev

— ali so v zadostni meri materialno in moralno stimulirani

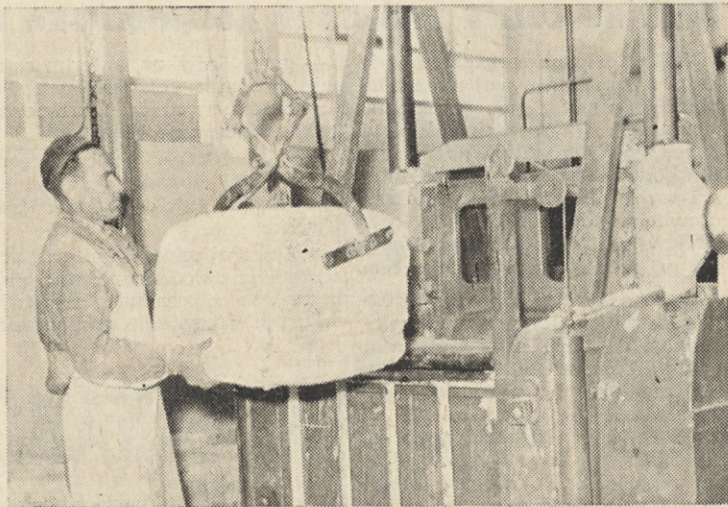
— koliko gospodarstvo in družba odvaja v te namene.

Strokovni delavci in družbeno-politične organizacije bi morale o navedenih vprašanjih temeljito razpravljati.

Mnogi naši politični in gospodarski voditelji so velikokrat po-

Prav tako bo naša organizacija in vse članstvo aktivneje sodelovalo z delovnimi organizacijami, gospodarskimi zbormicami, s sindikati in osnovnimi organizacijami Zveze komunistov, da bi s skupnimi močmi doprinesli in postavili trajno vlogo in naloge izumiteljem in racionalizatorjem.

Sekretar
Saveza pronalazača
Jugoslavije
(Mile Račula)

▲ Skozi roke našega Lovra gre na desettisoče kilogramov kavčuka. Pravi pa, da je tudi sam žalosten, kadar smo brez surovin.

S seje delavskega sveta

V sredo in četrtek je bila seja delavskega sveta podjetja, na kateri so člani razpravljali o celi vrsti pomembnih predlogov:

Stimulativno nagrajevanje za pridržanje normativnih tež

Tov. Iva Podpeskar je podala celotno problematiko glede odstopanja od normativnih tež izdelkov. Nujno moramo preiti na plačevanje penalov za nepridržanje normativnih predpisov. Služba kakovosti bo morala vršiti kontrolo tudi nad normativnimi težami izdelkov, na osnovi česar bi arbitražna komisija določila penale ekonomskim enotam, ki delajo z izgubo glede večje teže izdelkov. Tako bi morale ekonomske enote od svoje mase odvzeti določen znesek na račun penalov, in to pred delitvijo na osebne dohodke.

Kjer pa je odstotek upravičeno prevelik in bi ekonomska enota zaradi penalov prišla v težaven položaj, bi ta enota plačevala manjši znesek.

Ce pogledamo, da je samo odstopanje od normativnih tež pri zelo zračnicah pokazalo, da je ekonomska enota prišla v dovoljene tolerance normativnih tež, je odločitev delavskega sveta pravilna!

Nagrajevanje po kvaliteti!

Ta predlog je bil v obravnavi skoraj dve leti. Zdaj pa je čas, da to rešimo dokončno. Pri nas smo imeli že nekaj podobnega, vendar samo na škart in odpadke. Vendar pa smo sedaj prisiljeni iti v to, da tudi višino škarta ustrezno stimuliramo oziroma destimuliramo. S tem bi dosegli najnižji možni odstotek škarta in odpadka. Potrebno pa je prej izdelati in določiti normative oziroma določiti odstotek priznanega škarta in odpadka.

V ta sistem so vključene vse proizvodne ekonomske enote, Gumanski inštitut in služba za organizacijo proizvodnje, kajti vsaka od teh služb lahko veliko doprinese k izboljšanju kvalitete.

Pri obravnavi gornjega predloga pa so člani delavskega sveta postavljali sledeča vprašanja:

Urejena in kontrolirana priprava surovcov od tehtanja naprej, vprašanje kalandrskega efekta, saj vemo, da se vlečna plošča pri ohlajanju krči, torej se v sredini odebeli in delavec pri izsekavanju lahko samo ugotovi, da plošča dimenzijsko ne zadovoljuje predpisov.

● Veliko premalo odgovornosti zahtevamo od izmenskih delovodij ter posameznih vodij ekonomskih enot, saj vemo, da so ravno ti v največji meri odgovorni za kvaliteto.

● Veliko več pozornosti bi morali posvetiti čistoči v oddelkih. Posebno v primerih, ko tam delajo ključavničarji, zidarji in električarji. Omet in druge nezaželjene snovi velikokrat ovirajo normalen potek proizvodnje in dela.

● Drugo je vprašanje spremljanja proizvodnje. V pnevmatikarni se

dogaja, da plašče ene dimenzije izdelujejo v treh normativnih težah. Ker je to vprašanje tako kompleksno, je potrebno, da o tem razpravljajo po ekonomskih enotah ter predlagajo svoje mnenje in stališča, kajti na ta način bi prišli do najbolj realnih ugotovitev.

Predlog delitve neindividualiziranih osebnih dohodkov

Člani delavskega sveta podjetja so na svoji seji obravnavali tudi predlog tov. Tineta Klemenčiča o delitvi neindividualiziranih osebnih dohodkov. Ker bi bilo sklepanje o ukinitvi kosil preuranjeno, so sprejeli sklep, naj kolektiv obravnava naslednje predloge in se s pomočjo ankete odloči za enega:

1. ekonomska cena kosil
2. cena kosila 300 din
3. ukinitve kosil

Cena toplemu obroku pa bo od slej 80.— din.

Usluge pri prevozi s tovarniškimi kamioni bodo naši člani lahko koristili še do novega leta, potem pa se ta ugodnost zaradi visokih stroškov ukine.

Regresi za dopuste ostanejo zaenkrat nespremenjeni.

Zaradi vse pogostejšega neizvrševanja sklepov samoupravnih organov, so člani delavskega sveta podjetja zahtevali o tem poročilo. Iz tega je bilo razvidno, da se dogaja, da ni izpolnjenih tudi do polovice sklepov. Zato je delavski svet sprejel sklep, da morajo vse službe, ki so bile kakorkoli zadolžene od DS, na prihodnji seji poročati zakaj sklepov niso izvršile.

Ker pa se dogaja, da vprašanja in odgovori vse preveč počasi tečejo v eno in drugo smer, je delavski svet sprejel tudi sklep, da se morajo v bodoče sej DS podjetja udeleževati vsi vodje strokovnih služb in ekonomskih enot.

▲ Delavski svet je na svoji zadnji seji sprejel sklep, da se cena toplemu obroku poviša na 80 din. O kosilih pa bo kolektiv odločil z anketo.

Politika cen v luči nove gospodarske reforme

Vsaka delovna organizacija je najprej izračunala svoj materialni položaj po novih gospodarskih instrumentih (odpravljen prometni davek, nova pariteta dolarja — 1250 din, odpravljen 15 odstotni prispevek iz dohodka, znižane obresti na poslovni sklad od 6 odstotkov na 2 odstotka, upoštevanje pri tem sprejeto politiko cen.

Marsikatero podjetje je pričakovalo, da mu mora gospodarska reforma dati ugodnejši materialni položaj. Ker se to ni zgodilo, je reforma kriva za nastale težave in dobiva zato vse »nazive« samo tistega ne, kot ji pripada in to je, da sedanja gospodarska reforma ne rešuje nastalih odnosov na našem trgu z računsko operacijo porazdelitve narodnega dohodka (vsota neto produktov) med ustvarjalce le-tega, temveč sprejeta gospodarska reforma teži s svojimi instrumenti k nadaljnji decentralizaciji materialnih sredstev (pred reformo je ostalo kolektivom 50 odstotkov neto produkta, po reformi pa 71 odstotkov ustvarjajoč možnost samostojnejšega vključevanja delovnega kolektiva v tržne razmere.

Nacionalni trg pa ni zaprto področje, temveč odprto vplivom svetovnega trga, zato se bodo kolektivi vedno bolj srečevali ne samo z domačo poslovnostjo (produktivnost, ekonomičnost, rentabilnost), temveč tudi z zunanjo razvito poslovnostjo. To pomeni, da v bližnji prihodnosti ne bomo pokrivali izgub izvoza na svetovni trg s prodajo na domačem trgu (višji doseženi dohodek), marveč bo z večjim vplivom svetovnega trga tudi konkurenca na domačem trgu neprimerno večja (povečali se bodo blagovni fond z večjo produktivnostjo ter uvoz blaga iz bolj produktivnih gospodarstev). Ta cilj gospodarske reforme postavlja pred delovne kolektive objektivno zahtevo po delitvi dela v proizvodnji (zmanjšanje asortimenta, serije, specializacije, gospodarsko sodelovanje itd.). To so organizacijski faktorji za povečanje produktivnosti, ekonomičnosti in rentabilnosti poslovanja, s katerim dosegamo nižjo lastno ceno. To je šele izhodišče za formiranje nižje prodajne cene in posledica tega je večja konkurenčna sposobnost.

Kot smo že preje videli, je predelovalna industrija prišla v primerjavi z bazično v nekoliko neugodnejši gospodarski položaj. Zlasti pa tiste industrijske veje, ki so vezane na velik uvoz surovin, se jim zelo povečajo materialni stroški, ker vključujejo surovin dražje zaradi nove paritete dolarja (od 750 na 1.250 din za dolar ali 66,7%). Vendar pa podjetjem ostane več dohodka iz naslova drugih instrumentov, katere smo že omenili. S tem se celotna materialna situacija dokaj kompenzira.

Tudi v našem podjetju smo z računi ugotavljali, v kakšnih gospodarskih pogojih smo se znašli. Orientacijsko je o teh stvareh že nekaj razpravljalo delavski svet našega podjetja in forumi družbeno-političnih organizacij.

Izračuni kažejo, da s tem, ko je odpravljen prometni davek (pnevmatika 21%, ostali naši izdelki skoraj 29%), z oprostitvijo 15% prispevka iz dohodka, znižanje obresti na poslovni sklad od 6% na 2% ter podražitev surovin iz uvoza zaradi nove paritete dolarja in domačih surovin, spremembe prodajne cene, imamo v »Savi« okoli 150 milijonov din manj dohodka.

V Uradnem listu SFRJ, št. 33/65 je začetna določena politika cen, zajemajoč že omenjene štiri grupe izdelkov. Tudi naši izdelki so razvrščeni v vse štiri grupe:

— grupa izdelkov, katerim moramo znižati prodajno ceno: avtopnevmatiko za 9 odstotkov, tehnično gumeno blago za 10 odstotkov

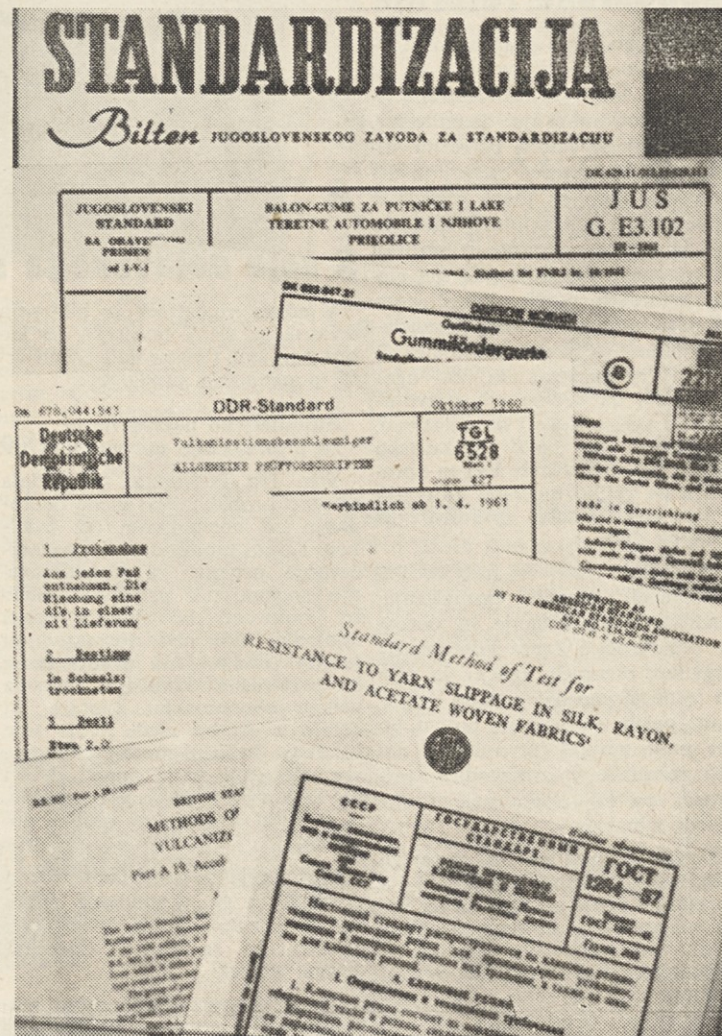
— grupa izdelkov, katerim lahko cene povišamo: čevljiarski izdelki, čevljiarsko lepilo za 5 odstotkov

— grupa izdelkov, katerim ostanejo prodajne cene nespremenjene: velopnevmatika, transportni trakovi, gumirano blago

— grupa izdelkov, katerim prodajno ceno svobodno formiramo: konfekcijski izdelki, galanterijski, prevleke

— Z zgoraj navedenimi skupami izdelkov z določeno politiko prodajnih cen se gumarska industrija vključuje v izvajanje gospodarske

(povečanje zalog). V takšnih pogojih pa bo potrebna služba, ki bo analizirala trg in kazala smer proizvodnji. Tudi v našem podjetju imamo že začetek take službe v okviru prodajnih služb (služba za raziskavo trga in ekonomsko propagando). V tem pogledu se lahko veliko naučimo od zapadnih držav, kako imajo te službe organizirane in njihove metode dela. To stran problematike je

reformne. Če upoštevamo, da ima pnevmatika glavni delež v bruto dohodku, da se je ta prodajna cena znižala za 9%, lahko rečemo, da smo morali v »Savi« znižati prodajne cene za okoli 9 odstotkov in s tem izgubimo na bruto dohodku, upoštevajoč doseženi bruto dohodek v prvem polletju 1965, za okoli 600 milijonov dinarjev.

Ne samo vpliv drugačne razporeditve elementov v strukturi prodajne cene izdelka (materialni stroški, osebni dohodki, unkinjen prometni davek, amortizacija) in s tem doseganje določenega dohodka pri izdelku, temveč zlasti izvoz zahteva konkurenčno ceno.

Srečujemo se z nižjimi cenami na svetovnem trgu zaradi nižje lastne cene, ker je produktivnost višja in nižji stroški proizvodnje.

Gospodarska reforma postavlja s svojimi instrumenti zlasti pa s politiko cen pred kolektiv zahtevo, da se obrnejo navznoter v analizo strukture stroškov. S kakšnimi stroški proizvajamo, je vprašanje, s katerim se vsak dan bolj srečujemo. Večkrat je bilo že podarjeno vprašanje škartu, izmeta, druge kvalitete, reklamacij, ustreznih razporeditev kadra v celotnem kolektivu, vprašanje zasedenosti kapacitet, serijske proizvodnje in drugo. V teh postavkah imamo takozvane rezerve. Delavski svet podjetja je že sprejel na svoji seji 20. julija 1965 sklep, da morajo vse ekonomske enote znižati poslovne stroške za 10 odstotkov. V naši politiki formiranja prodajnih cen moramo biti v osnovi usmerjeni v lastno ceno izdelka. Le-to moramo zniževati; v tem bo naša moč konkurenčne sposobnosti na zunanjem trgu. Zato bodo stroški vedno bolj pomembni in to čim bolj bodo delovale tržne zakonitosti. Vedno bolj se bo čutil vpliv trga. Našo proizvodnjo bomo morali prilagajati tržnim potrebam, sicer je nam trg ne bo priznal

▲ Ko smo naprosili ing. Zidarja, da bi za naš časopis nekaj napisal o standardizaciji, nam je odgovoril, da ne more povedati tisto, kar bi rad. Kaj naj to pomeni!

Večja produktivnost - večji osebni dohodki

Zadnje čase zasledimo v vseh dnevnih časopisih in tudi v naši »Savi« o notranjih rezervah. Te moramo izkoristiti, da si zagotovimo enak osebni dohodek, če ne boljšega kot doslej, z ozirom na to, da so se prehrabeni in drugi potrošni artikli podražili. Sama beseda »bolje« in »več« je lahko izgovorljiva, toda nekoliko težje izvedljiva. Poglobimo se v delo proizvodne ekonomske enote. Lahko bi rekli, da delamo, kakor pač vemo in znamo. Le malokdo nam pomaga pri naših težavah. Če nek izdelek, kot mi pravimo »ne gre«, največkrat slišimo, če ni škart in odpadek v območju normativov, da je bolj potrebno ukiniti ga. To je najlažji odgovor. Ni pa nikogar,

obravnavala regionalna konferenca WAPOR-a letos maja v Dubrovniku, katere sem se udeležil ter napisal tudi nekaj vrstic za naše glasilo.

Delavski svet podjetja je na svoji seji 13. avgusta razpravljala tudi o programu nalog, ki jih morajo strokovne službe realizirati. Osnovni cilj teh nalog je, da pridemo do boljšega planiranja, do predkalkulacij, do ažurnejšega vplivanja na višino stroškov. To pomeni, da bomo vnaprej vedeli, s kakšnimi stroški bomo nek izdelek proizvajali. Z današnjo metodo kalkulacije prvenstveno ugotavljamo, kakšne stroške smo imeli pri posameznem izdelku, na katere pa ne moremo več vplivati.

V teh svojih vrsticah sem se trudil, da bi prikazal, da je mikroekonomsko gledanje na cene zgrešeno. Gospodarska reforma, ki uvaža svobodnejše delovanje tržnih zakonitosti, pomeni, da bodo parcialne želje podjetij z lastnimi izračunanimi »ekonomskimi«, »rentabilnimi«, »naravnimi« ali »proizvodnimi« cenami vredne le toliko, kot jih bo trg priznal. Vsaka individualno izračunana »ekonomska cena« še ni normalna cena. Zato tudi družba oziroma trg ne bo priznal enostranskih mikroekonomskih kalkulacij, s katerimi bi si hotelo katerokoli podjetje zagotoviti rentabilnost poslovanja. Sedanji gospodarski ukrepi prinašajo s seboj faktor, katerega se v naši praksi premalo poudarja in sicer, da družba v bodoče ne bo reševala neproduktivno proizvodnjo (z dotacijami in drugimi olajšavami), temveč jo bo likvidirala. Likvidacija podjetja se bo postavljala neprimerno bolj ostro kot do sedaj. Torej moramo pri formiranju cen upoštevati makroekonomske vidike, s katerimi pravzaprav ocenjujemo razvojno mesto podjetja, v katerem koli gospodarstvu.

S svojim prispevkom sem poskusil z vidika politike cen opredeliti današnje dogajanje v gospodarstvu. To je široka problematika in bi bilo dobrodošlo, da bi se še kdo oglasil s svojim prispevkom ter me dopolnil tako z makroekonomskega kot z mikroekonomskega vidika.

Ciril HABE

▲ Poněkod zelo primitivno delo je tudi eden od vzrokov manjše produktivnosti. Misli ti bomo morali na avtomatizacijo.

zagotovljeno nemoteno oskrbovanje s surovinami. So primeri, da ima oddelek surovine in uvede še tretjo izmeno, po enem mesecu pa surovin začne primanjkovati in je pomanjkanje dela občutiti v vseh treh izmenah. Velike razlike so, če je dela veliko, ker takrat potrebujemo dodatno delovno silo. Govorimo o povezavah služb med seboj, o tem, da bi lahko boljše gospodarili. Naj navedem nekaj vrstic članka, ki je izšel 7. avgusta. V njem pravi avtor: »Zagotoviti bomo morali trdno povezavo z razvojno in prodajno službo ter oddelki v službi za organizacijo proizvodnje kakor tudi določiti način operativnega planiranja, normiranja in kalkuliranja. Izboljšali bomo kvaliteto in proučili možnosti štiriskupinskega dela. To je vse lepo in prav. Toda nikjer ne zasledimo, da bi avtor članka vsaj omenil povezavo vseh teh služb z ekonomskimi enotami, z neposrednim proizvajalcem. Dobro bi bilo, da bi se prodajne službe povezale s tisto ekonomsko enoto, katere izdelek namerava prodati. Tako bi vsaj vedeli, kolikšna je kapaciteta strojev, odstotek slabe kvalitete in šele potem bi sklenili pogodbo. Tako ne bi bilo potrebno delati nadur v breme osebnih dohodkov svoje ekonomske enote. Da je način planiranja v sedanjih pogojih dela skoraj nemogoč, vemo vsi.

To je samo nekaj misli o tem, da vse preveč govorimo in premalo napravimo. Marsikdaj se zgodi, da se na sestankih in sejah govori o problemu, ki ga je potrebno rešiti, a se na koncu ugotovi, da je čez tri mesece stanje prav tako in da je bilo škoda časa, ki smo ga porabili za te razprave.

Za boljše delo sind. organizacije

Po reorganizaciji sindikata, ki smo jo izvedli v našem podjetju, skušamo ustvariti boljše pogoje dela organizacije. Z razdelitvijo sindikalne podružnice na šest novih samostojnih podružnic, ki imajo v svojem sestavu po več ekonomskih enot, imamo vpogled v posamezne ekonomske enote in njihove probleme. Zato je priporočljivo, da člani posameznih ekonomskih enot ustanovijo občasne ali stalne sindikalne grupe, katere se sestajajo po potrebi za reševanje vseh vprašanj, ki se tičejo njihove delovne enote. Na prvem sestanku morajo izvoliti predsednika. Za pomoč pri delu sindikata ustanovi sindikalni odbor podjetja kot sindikalna podružnica naslednje komisije:

— komisija za gospodarjenje in upravljanje

— komisija za prošnje in priporočila

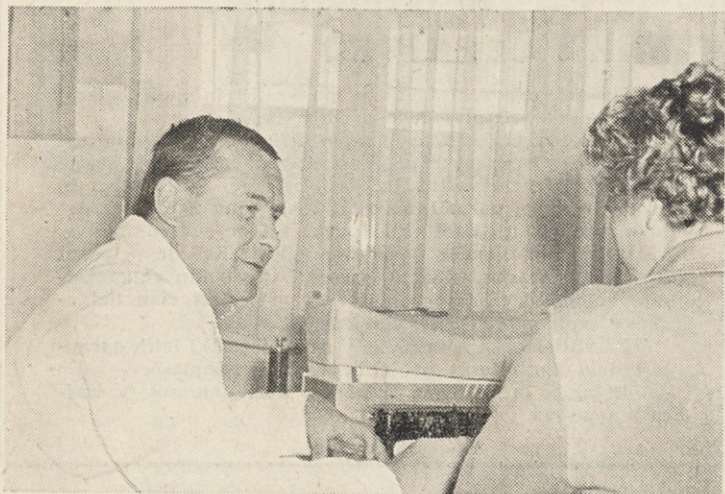
— komisija za družbeni standard in socialno delo

— komisija za kulturno-prosvetno dejavnost in izobraževanje

nadaljevanje na 3. strani

▲ Za uspešnejše delo v proizvodnji bomo morali izdelati tehnološke predpise in normative, sicer je vse naše prizadevanje zaman

NAŠ RAZGOVOR

Za naš razgovor smo tokrat zaprosili našega obratnega zdravnika dr. Jaka Vadjala. Zelo rad se nam je odzval vabilu in na naša vprašanja takole odgovoril.

Vi ste naš »osebni« zdravnik. Kaj menite o svojem pacientu — kolektivu?

S svojim pacientom sem v glavnem zadovoljen, čeprav je kdaj pa kdaj zahteven in ga je treba podučiti glede umestnosti njegovih zahtev. Tedaj je seveda — jo! Značilno zanj je, da se pokaže »prezahteven« ne pri boleznih telesa, ampak pri boleznih današnjega časa. Te pa včasih hote ali ne hote pomeša in zahteva, da se obe enako obravnavata, kar pa je seveda nemogoče.

Koliko bolnikov sprejmete vsak dan in ali so med njimi »namišljeni«?

Pravih namišljenih bolnikov ni več, pač pa precej nevrotikov, ki mislijo, da jim zdravnik lahko reši njihove probleme. Uspeh je dvomljiv, dokler ne spoznajo, da je potrebno tudi njihovo sodelovanje ter sodelovanje še drugih služb in organov. Dnevno pride v obratno ambulanto povprečno 30 do 40 bolnikov.

Zdravniški poklic vas prav gotovo veseli. Kakšna pa je njegova grenka plat?

Bolniški stalež ter pravice in zahteve zavarovancev.

Ste tudi pri vas z uveljavitvijo reforme v spremenjenem položaju?

Kot vse gospodarstvo, zadene reforma tudi našo obratno ambulanto, ker so sredstva komunalnega zavoda za socialno zavarovanje zmanjšana. Notranjih rezerv pri nas v običajnem smislu ni,

ker sedanja ekipa komaj zmora vse naloge. Z novim letom bomo nujno morali zaposliti še enega zdravnika ter ustrezno ostalo medicinsko osebje. Imamo pa takozvane »notranje rezerve« in sicer v kadrovski zasedbi, ker ni taka kot bi morala biti. Ta problem bomo sčasoma ustrezno rešili.

Nekaj časa že razpravljamo o novih prostorih obratne ambulante. Kaj menite vi, kot njen vodja, o tem?

Nujno potrebno bi bilo, da se obratna ambulanta preseli na Gaštev že v letu 1966, ko bo v obratu II skoraj dve tretjini zaposlenih. Koliko bo izgubljenih delovnih ur, si lahko samo mislimo, če bodo delavci hodili v obrat I.

Drug važen moment, ki narekuje preselitev, je strokovno delo v obratni ambulanti. V sedanjih prostorih je nemogoče opravljati kakršnokoli strokovno zahtevnejše delo.

V sodobni proizvodnji je nujno potrebno, da gre tudi zdravstvena služba v korak z njo. To je bil tudi namen samoupravnih organov, ki so omogočili mojo specializacijo.

Obstojijo pa določeni zelo tehtni razlogi, kateri so samoupravne organe navedli, da so svoj prvotni sklep o preselitvi obratne ambulante na Gaštev spremenili. Navidezno je najprimernejša rešitev na dlani. Če pa jo gledamo skozi prizmo sto milijonov din, postane naenkrat močno dvomljiva.

-ar

Mnenja sem, da pisec tega članka ni popolnoma seznanjen z delokrogom izmenskega delovodja, ker v nasprotnem primeru ne bi pisal teh stvari. Najbolje je, če članek analiziram in na nekatera vprašanja mu bom odgovoril v imenu izmenskih delovodij.

Avtor lepo začena članek, toda potem preide iz smisla naslova v napad na delovodje. Kolikor vemo, se je nesreča pripetila na delovnem mestu sekanje kavčuka, kjer pokojni ni bil stalno zaposlen. Vzrok nesreče bodo verjetno drugi ugotavljali, jaz pa bi odgovoril na nekaj vprašanj avtorjevega članka. Ta navaja na neuradne razprave o usposobljenosti delovodij na svojem delovnem mestu. Strinjam se, da so ti prvi, na katere se neposredni proizvajalci obračajo, ko zaidejo v težave. Vem tudi, da so oni tisti, ki največkrat odpravljajo pomanjkljivosti. Poznati morajo proces dela na vseh delovnih mestih v svojem oddelku.

Struktura njihove izobrazbe ni ravno razveseljiva, a zavedati se moramo, da so med njimi ljudje, ki to delo opravljajo že vrsto let in še ni prišlo do pritožb na račun njihovega dela, dokler se ni pričela akcija proti izmenskim delovodjem.

Nekaj pripomb k članku, ali nas bo šele huda nesreča izučila

Ne razumem, zakaj to gonjo proti njim podpirajo ravno tisti, ki so le-te postavili. So primeri, da je bilo razpisano mesto delovodje več mesecev, a se nanj ni hotel nihče javiti. Ker je bila potreba, so postavili na to mesto kvalificiranega delavca. Sedaj se vprašujemo, ali je kriv delovodja ali pa tisti, ki ga je na to delovno mesto sprejel.

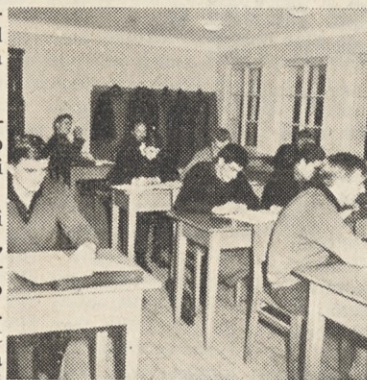
Je pa še druga plat težav. Vse strokovno osebje je zaposleno dopoldan. Popoldan in ponoči ni nobenega! Za vse pa je odgovoren delovodja sam. Niso redki primeri, ko je delavec, sprejet v enoto, ne da bi bil preje seznanjen z delom in nevarnostmi pri svojem delu. To ni delo delovodje, temveč izobraževalnega centra. Zanima me, koliko delavcev v obratu

II je bilo sprejetih preko izobraževalnega centra. Mislim, da samo 50 odstotkov, ostale so morali usposobiti delovodje sami.

Ali pa vzemimo primer v drugi ali tretji izmeni; manjka delavec, od katerega je odvisno delo, recimo, 100 sodelavcev. Namesto njega je treba postaviti drugega. To pa ni usposobljen. Več, kot pokazati, kako se delo opravlja in ga opozoriti na nevarnosti, zanj ni mogoče storiti. Tukaj se pojavlja vprašanje: Ali je bolje, da sto ljudi stoji, ali da dela nekdo drug. Kaj pa, če se temu kaj zgodi? Kdo bo odgovarjal?

Dobro bi bilo, da bi takim in podobnim vprašanjem prišli enkrat do konca, da ne bodo za vsako nepravilnost krivi samo izmenski delovodje. Res pa je, da je najslabše, a obenem najlažje govoriti o človeku, ki ga ni tam, kjer se to razpravlja.

MIHAEL ČUHALEV

Še nekaj o delu TGS

Do sedaj smo največ obravnavali delo in uspehe naše poklicne gumarske šole, ker je ta pač osnovni pogoj za pridobivanje nižjega strokovnega kadra. Nekoč premalo pa smo obravnavali delo naše tehniške šole, ki je bila ustanovljena leta 1960 in usposablja gumarske tehnike, to je strokovnjake, ki so osrednja zveza med inženirji in poklicnimi delavci. Prav ti pa morajo biti sposobni sodelovati z obema stranema, poznati morajo tudi celotni tehnološki proces, da lahko signalizirajo vse ugotovitve strokovnim službam in prizadetim organom. Do sedaj je bilo v šoli usposobljenih 39 gumarskih tehnikov, ki so si znanje pridobili v posebnih pogojih. Ko omenjam posebne pogoje, mislim predvsem na to, da je bil izobraževalni proces tako organiziran, da so bili vsi kandidati v rednem delovnem razmerju, pouk pa so obiskovali v popoldanskem prostem času.

To je izreden študij, ki zahteva precejšnjo prizadevnost, omejitve osebne svobode, veliko resnost in zrelost. Samo tak študij, ki bo manjkajočo teorijo izpopolnil s prakso, nam lahko usposobi dobrega tehnika. Če pri tem študiju ni poglobljenega osebnega dela in če je samo kampanjsko osvojeno teoretično znanje, potem smo namen zgrešili in v praksi se ne more pokazati prava vrednost znanja. Kakšen uspeh smo dosegli, ne vem, verjetno bi lahko bolj podrobno analizo izdelal nekdo, ki ima več stikov z našimi tehnikami. Tako dobljena analiza bi prav gotovo precej pripomogla k izpopolnitvi izobraževalnega procesa.

S tem pa ni rečeno, da se izobraževalni proces od začetka pa do danes ni spremenil. Kmalu po ustanovitvi so se pokazale določene pomanjkljivosti, ki so se morale tekoče reševati. V ta namen je bila imenovana posebna družbeno-strokovna komisija, ki jo je uspešno vodil inženir Turzanski. Komisija se je srečavala z vrsto vprašanj, ki jih je tudi reševala. Na svojih posvetih je obravnavala tudi predmetnik, ki ga je pri vsaki novi skupini dopolnila ter prilagodila zahtevam proizvodnega procesa in pri tem skrbela, da je predmetnik čim bolj približala sorodni tehnični šoli. In res smo pri zadnji skupini dosegli že 28 odstotkov učnih ur redne tehnične šole. V ta odstotek pa niso vključene učne ure telesne in predvojaške vzgoje kot obveznih učnih predmetov redne šole. Pri strokovnih in splošnoizobraževalnih predmetih pa smo se precej približali redni šoli, saj lahko v ta fond ur prištejemo še ure teh predmetov iz poklicne šole. Zaradi približevanja k redni šoli in vedno večje zahtevnosti v njej, je komisija podaljšala šolanje od 6 na 7 semestrov. Pri tem pa kandidatje niso prizadeti, ker bodo v 4 letih dosegli stopnjo tehnične izobrazbe in pridobili pokojninska leta, ker so v rednem delovnem razmerju. Poleg tega kandidatje dobijo v šoli tudi vse potrebne učne pripomočke, kar jim vsekakor pomaga, da lahko v rednem času opravijo vse kolokvije in izpite. Kljub temu pa ne moremo trditi, da je študij preprosti, kar nam potrjuje naslednji podatki:

N.N.

nadaljevanje na 4. strani

Za boljše delo . . .

(nadaljevanje z 2. strani)

Kot rečeno, naj bodo te komisije v pomoč sindikalni podružnici in sindikalnemu odboru podjetja. Posebno komisija za gospodarjenje in upravljanje lahko s svojim delom nudi izredno pomoč. Vendar pa to delo zahteva stalno spremljanje gibanja proizvodnje, osebnega dohodka in dela samoupravnih organov v ekonomskih enotah. S tem delom in zapažanju mora komisija informirati sindikalni odbor in svoje članstvo. Ne smemo pozabiti, da je prav komisija za gospodarjenje in upravljanje tista, preko katere lahko sindikalna podružnica stalno opozarja samoupravne organe ekonomske enote in centralnega delavskega sveta na vse probleme gospodarjenja in, če bomo dobri gospodarji, bomo tudi dobri upravljalci.

Komisija za prošnje in pritožbe pri sindikalni podružnici in pri sindikalnem odboru dela v skladu s Temeljnimi zakonom o delovnih razmerjih in našim Pravilnikom o kaznovanju ter drugimi splošnimi akti. S tem nudimo članom kolektiva vso pomoč, saj ima sindikalna organizacija tudi zaščitno funkcijo.

Naloge komisije za družbeni standard in socialno delo so občasnega značaja, na primer, ko je članu kolektiva potrebna pomoč in v podobnih primerih.

Organizacija praznovanja državnih praznikov in spominskih dne-

vov, obisk dramskih in opernih predstav, pa so naloge komisije za kulturo. Ta naj bi imela v programu tudi občasne seminarje, katere bi pripravila skupno z organizacijsko grupo. Ta opravlja to delo po svoji službeni dolžnosti. Takšni seminarji bi obsegali snov splošnega poznavanja naše družbene ureditve in predavanja o gospodarjenju.

To je le nekaj nalog komisij pri sindikalnih podružnicah in sindikalnem odboru v tovarni. Naše prizadevanje moramo usmeriti za tem, da tudi sindikat odigra svojo pozitivno vlogo v novih pogojih gospodarjenja.

Franc ČIMŽAR

Bonton na prvem mestu

Rad bi vam opisal neljub dogodek, ki sem mu prisostvoval devetega avgusta pred našo tovarno. Ta dan se je odpravljala na letovanje skupina letovalcev v Crikvenico. Za letovalce je bil rezerviran avtobus »Ljubljana Transport«. Rezervacij ni bilo, ker je bil avtobus naročen samo za letovalce in je veljalo pravilo, kdor prej pride, dobi boljši sedež.

Ura je bila pol šestih, ko je od nekdaj prišla tovarišica z desetletno deklico in rezervacijskim listkom v roki. Rezervacija ni bila za ta avtobus, temveč za rednega, ki odpelje z avtobusne postaje. Meni nič, tebi nič je zahtevala ta tovarišica, da se oseba s triletnim otrokom dvigne in njej prepusti sedež. Na posredovanje ostalih, da je to za člane kolekti-

▲ Taksi prizori kot ga vidite na sliki so bili letos v počitniškem domu v Crikvenici zelo redki. Običajno so letovalci kosili in večerjali v dveh izmenah.

va je odgovorila, da je tudi ona član našega kolektiva. Mati z otrokom se je morala umakniti na zadnji sedež, ker je pač upoštevala pravilo, da pametnejši odneha.

Zanima me, zakaj je tovarišica z rezervacijo prišla v ta avtobus, če je imela rezervacijo za drugega, kar je sama tudi vedela in ali je res brez osnovnega poznavanja bontona. Če je hotela potovati s člani kolektiva, bi se vsedla tam, kjer je bilo prosto in ne, da se je ponasala z rezervacijskim listkom drugega avtobusa!

Še nekaj o delu TGS

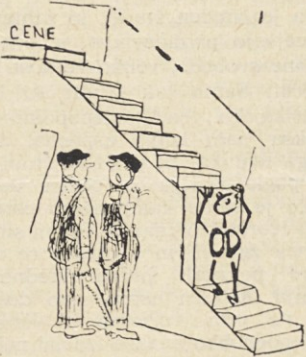
Nadaljevanje z 2. strani

do sedaj vpisanih	79
šolo uspešno končali	39
izključeni, izstopili	21
še niso končali sedaj obiskuje	1
	18

Ti kratki podatki nam pokažejo, da je delo v šoli resno in zahtevno. Priznati moram, da je zahtevnost iz dneva v dan večja, pa tudi program je vedno obsežnejši. Prav sedaj pa se pripravljamo na nov predmetnik, ki bo vključeval minimalne zahteve učnega programa. Predpisal ga je Svet za strokovno izobraževanje SRS. Ta minimalni program določa obvezne splošno izobraževalne predmete, katerim bomo s sodelovanjem strokovnega kadra dodali še strokovne predmete, ki jih zahteva profil gumarskega tehnika. Prilagojen učni program in vedno večja zahtevnost pa sta garancija, da bodo šole zapustili res samo tisti, ki bodo pokazali primerno strokovno in splošno znanje.

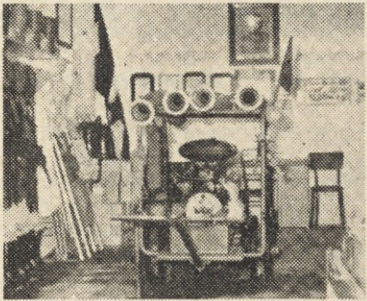
Novi prilagojeni predmetnik v šoli nam narekuje nekatere organizacijske spremembe, s katerimi se bo šolski režim še bolj utrdil, kandidatom pa naložil sistematično šolsko in domače delo.

O vseh nastalih spremembah in dopolnitvah bodo morali razpravljati še strokovni in družbeni organi. Čeprav je čas kratek, upam, da bomo z novim šolskim letom že delali po novem prilagojenem programu.

Gašenje požarov olja in bencina

Da omejimo požare zaradi olja in bencina, sta potrebna dva preventivna ukrepa. Preprečiti je

treba nezaželeno iztakanje tekočin iz rezervoarjev, po drugi strani pa je treba preprečiti tvorjenje in razširjanje hlapov, ki jih izžareva olje in bencin. Da dosežemo ta cilj, morajo biti sodi z mineralnim oljem drug od drugega oddaljeni najmanj za širino premera soda. Vse odprtine in ventili na sodih pa morajo biti tesno zaprti.

Večkrat opažamo, da nekateri ljudje podcenjujejo nevarnost, ki jo predstavljajo prazni bencinski sodi. To pa je vsekakor nepravilno. Bencinski sodi, ki so prazni, vsebujejo namreč v sebi še vedno ostanke bencina v večjih ali manj-

ših količinah, čeprav samo na stenah soda. Prazni bencinski sodi so lahko celo bolj nevarni za nastanek eksplozije kot pa polni.

Bencin se ne more vžgati sam po sebi. Nevarnost nastane šele tedaj, ko pride z ostanekom bencina v dotik določena količina zraka. Ta mešanica bencinskih hlapov in zraka se v praznih bencinskih sodih tvori celo hitreje kot v popolnoma zaprtem sodu. Zato morajo biti prazni

Čeprav vlada v gasilskem prostoru popoln red, vse kaže, da imajo naši vrli gasilci le premajhen »življenjski prostor.«

sodi vedno tesno zaprti in jih je treba čimprej po izpraznitvi oddaljiti od prostora obratovanja.

Posebno nevarni postanejo prazni sodi tedaj, če pridejo v območje kakšnega požara. V takem primeru se morajo sodi takoj odstraniti iz bližine požara, sicer lahko nastane nenadna eksplozija, ki lahko poškoduje tudi delavce in gasilce.

Ivan PETRIC
poklicni gasilec

NAGRADNA UGANKA

MN — RA — UM — MA — IZ — MA — AN — TEL — OZ — IZ — TA — ALE — LE — KA — DJ — OZI — KE — IVA — KE — UČE — S — AREK — DI — NCI — LA — JNA — JA — OKO — RA — TE — TA — NJ — R — KA — P — AZ — OKO — NA — KE — TE — FO — N — OS — OH — LJ — E — TA — N — KO.

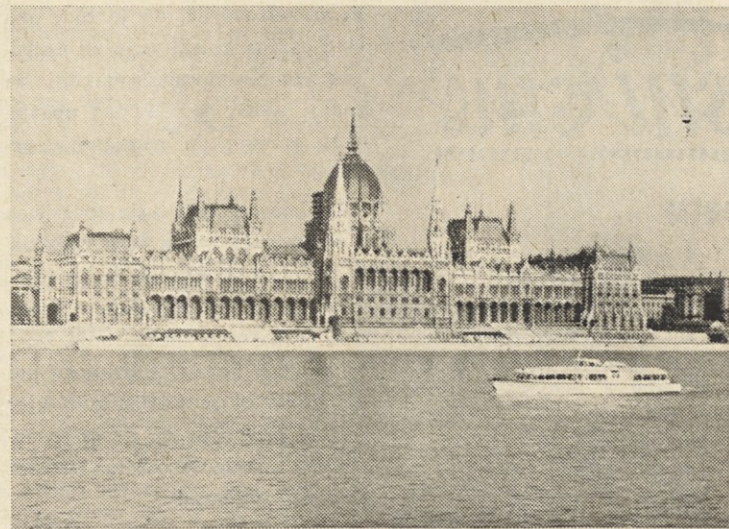
Iz gornjih zlogov in črk sestavi besede naslednjega pomena: 1. število, s katerimi množimo, 2. vesmirska ladja, 3. del osebnosti, 4. izdelovalec maket, 5. izprašan za poklic, 6. krinka — pokrit obraz, 7. glavno mesto balkanske države, 8. srbsko moško ime, 9. pomladanska cvetlica z velikim cvetom, 10. zorana njiva, 11. kopirni papir (za načrte), 12. drug naziv za roke in noge, 13. kraj na Štajerskem, 14. tajnost, skrivnost, 15. park, drevored, 16. priprava za pogovor na daljavo.

Druga in četrta črka dasta navpično brano misel francoskega moralista VAUVENARGES-a.

S poti po Madžarski: v Budimpešti

Skozi industrijsko predmestje, ki v 20 kilometrov dolgem in 6 kilometrov širokem loku obdaja Pešto, sem se okoli dvanaestih pripeljal na vzhodno postajo v Budimpešti. Postaja je zelo velika in pokrita; nad peroni se boči v višini kakih trideset metrov jekleno ogrodje, pokrito s šipami. Pod to streho zamolklo sopihajo lokomotive, spušča dim in paro, ki se dvigata proti zračnikom na vrhu. Zračenje je tako dobro, da v samem prostoru ni občutiti zadimljenosti.

Nekam negotovo sem se počutil, ko sem se s kovčkom v roki znašel na stopnicah pred postajo in gledal živahen trg pred seboj. Prvič v življenju sem bil v milijonskem mestu. Zamuda vlaka mi je zmešala račune in sedaj se nisem mogel odločiti, ali naj iščem najprej jugoslovansko ambasado ali banko — denar sem namreč imel na čeku, ne v gotovini. Odločil sem se, da na postaji poiščem potovalni urad in tam poskušam dobiti zemljevid Budimpešte, s pomočjo katerega bi lažje našel Potovalno agencijo. No, našel sem jo kmalu, in tudi zemljevid sem dobil, in to celo zastoni. Po karti sem se napotil do jugoslovanske ambasade, ki ni bila daleč. Na ambasadi zopet ni šlo vse po sreči: uslužbenec, ki je urejeval moje zadevo, je odpotoval v Jugoslavijo, njegova tajnica je bila na dopustu, uslužbenec, ki bi mi še lahko pomagal, pa tisti dan ni bil v ambasadi, ker je službeno odpotoval iz Budimpešte. (Pomoč jugoslovanske ambasade sem potreboval, ker je bila praksa tako organizirana, da šele z njenim posredovanjem zvem podrobnosti o kraju specializacije). Svetovali so mi, naj se oglašim naslednji dan. Na srečo sem pri vratarju srečal tovariša Boro, zastopnika nekaterih naših firm v Budimpešti. Ta

centru; gospodinja je bila prijazna, žal pa je znala samo madžarsko, tako da sva se sporazumevala le z rokami. Ko sem se malo odpohčil in osvežil, sem se odpravil na večerjo. Prvič sem sproščen in brez prtljage zakoračil po Budimpešti. Ze v teku dneva, ko sem po mestu iskal in skakal za banko, stanovanjem..., je napravilo mesto name veličasten vtis. Sedaj sem si lahko natančneje ogledal mogočne stare stavbe, vsako od njih na poseben način okrašeno s fasadami, portali, štukaturami in kipi, prastare trge s številnimi lepimi spomeniki in široke, prometne ulice. Skozi razsvetljena okna in odprta vrata sem gledal v stare lokale, vse v izrezljanem lesu, kristalnem steklu in marmorju. Ob Donavi so mi oči strmele v

▼ Pogled na parlament, v ospredju Donava.

In memoriam
MIHA ČERNIVEC

Dvanaajstega septembra je po kratki in hudi bolezni umrl naš dolgoletni sodelavec Miha Černivec.

V našem podjetju se je zaposlil 1946. leta v pnevmatikarni I. Ves čas zaposlitve je ostal pri istem delu, katerega je opravljal zelo vestno in disciplinirano. Sodelavcem in vsem, ki so ga poznali, bo ostal v spominu kot dober delovni tovariš, prijatelj in človek. Bil je vesele narave, včasih glasen, vendar pošten in odkrit. Rad je pomagal z nasveti mlajšim, ki so se zaposlili v oddelku vulkanizacije veloplaščev. Zato je bil tudi nekajkrat član delavskega sveta podjetja in ekonomske enote.

Zaradi slabega zdravja je v zadnjih nekaj letih opravljal delo kontrolorja pri vulkanizaciji veloplaščev.

Dobrega in vestnega sodelavca bom oohranili v trajnem spominu.

	2	4
1		
2		
3		
4		
5		
6		
7		
8		
9		
10		
11		
12		
13		
14		
15		
16		

mogočne mostove in naraslo, spoštovanje vzbujačo reko pod njimi, na drugem bregu pa sta na majhni vzpetini kraljevala nad Budo dvorec in katedrala sv. Matije. V moji duševnosti se je teplo navdušenje z besom in zavistjo. Zavidal sem jim mesto, ki je nemo, vendar neizpodbitno pričalo o nekdanjem bogastvu, besen sem bil, ker sem vedel, da sta tudi moj ded in praded dajala denar za vse to; občutil sem potrpežljivost in tehniko 19. stoletja okoli sebe.

Da bi pregnal moreče misli, sem si dejal, da je zgodovina pač muhasta in je bolje, da si ogledam in sprejemem, kar je pred menoj, kakor pa da razmišljam o njegovem nastanku in izvoru.

Napotil sem se preko verižnega mostu, ki je močno nihal zaradi gostega prometa. Težko jekleno konstrukcijo mostu nosita jekleni verigi, narejeni iz tri metre dolgih in okoli deset vzporedno vezanih ploščatih jeklenih členkov. Verigi sta obešeni na dveh mogočnih kamnitih stebrih.

Pogled z mostu na Pešto je čudovit. Na desetine stolpičev madžarskega vele mesta je skladno z mogočno kupolo štrlelo v nebo. Pogled na parlament je nekaj posebnega. Pravijo, da je bil v času dograditve najlepša zgradba na svetu.

Močan veter in prazen želodec sta me pregnala z mostu. V samopostrežni restavraciji »Pri medvedu« sem se dodobra podprl in odšel spat.

Naslednji dan sem na jugoslovanski ambasadi našel človeka, ki se je odpravil z Madžari na sestanek, kjer bodo razpravljali o programu specializacije.

Točno ob napovedani uri smo se naslednji dan sestali na madžarskem zavodu za mednarodno tehnično pomoč TESKO. Dogovorili smo se, da bom prakticiral v sledečih madžarskih podjetjih in ustanovah: Tovarni za tehnične gumijeve izdelke, Gumarskem raziskovalnem institutu, Institutu za razvoj prometnih sredstev, Tovarni avtomobilskih karoserij »IKARUS« in v Tovarni električnih lokomotiv in vagonov GANZ-MAVAG.

Največ se sem zadržal v tovarni za tehnične gumijaste izdelke in v gumarskem institutu, medtem ko sem ostale tovarne samo obiskal in si ogleda uporabo in pogoje, v katerih delajo gumijaste »vzmeti in se pogovarjal o težavah in potrebah, ki jih ima tovrstna industrija z guminimi vzmetmi, prenosnim členkom, blažilcem, podlogo itd.

Prihodnjič: Med prijatelji na Madžarskem.